



Svar på remiss av betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)

Sammanfattande ställningstagande

1. Kalmar kommun avstyrker införandet av tolkavgift. Kommunen bedömer att förslaget om tolkavgift medför:
 - betydande administrativa och ekonomiska konsekvenser,
 - betydande risk för minskad kontakt med invånare,
 - otydlig gränsdragning mellan undantagna och avgiftspliktiga verksamheter inom kommunal verksamhet,
 - risk för försämrad rättssäkerhet genom ökad användning av anhörigtolkning och otydlig tillämpning av avgiftsreglerna samt
 - risk för ojämn påverkan mellan olika grupper.
2. Kalmar kommun ser positivt på att socialtjänst samt hälso- och sjukvård föreslås undantas från tolkavgift. Tillgång till professionell tolk inom dessa verksamheter är avgörande för rättssäkerhet, patientsäkerhet, god kvalitet och likvärdig tillgång till stöd, vård och omsorg.
3. Kalmar kommun tillstyrker i huvudsak förbudet mot barntolkning, men efterfrågar praktiska riktlinjer, utbildningsinsatser och stöd för implementering.
4. Kalmar kommun bedömer att utredningen inte i tillräcklig utsträckning visar att avgiftssystemet kommer att bidra till snabbare språkinläring eller stärkt integration.

Bakgrund och konsekvensbedömning

Konsekvenser för kommunen

Administrativa och ekonomiska konsekvenser

Kalmar kommun som myndighet omfattas i princip av det nya regelverket om tolkavgift, även om flertalet områden är undantagna. Följande områden identifieras:

- Kommunen kommer behöva hantera gränsdragningar mellan avgiftsbelagda och undantagna ärenden,
- genomföra det informationsansvar som är kopplat till sfi,
- anpassa rutiner för att säkerställa att barn inte används som tolk samt
- bygga upp nya administrativa rutiner för beslut, kommunikation, dokumentation, överklaganden och personuppgiftshantering.

Detta riskerar att skapa en administrativ apparat som är oproportionerligt stor i förhållande till de intäkter kommunen faktiskt får in, särskilt eftersom stora kommunala verksamhetsområden samtidigt är undantagna.

För kommunen innebär reformen kostnader för systemstöd, utbildning, information, handläggning och uppföljning. Utredningen redovisar inte tillräckligt underlag för att bedöma om dessa kostnader står i proportion till de intäkter som avgiften kan förväntas generera.

Kalmar kommun bedömer att utredningen underskattar de resursbehov som reformen innebär för kommunerna, särskilt avseende administration, kompetensutveckling, informationsinsatser och löpande handläggning. Kalmar kommun ifrågasätter därför om reformen är administrativt effektiv och kostnadsmässigt rimlig för kommunerna.

Informationsansvar

Utredningen föreslår att kommunen i samband med sitt uppsökande och motiverande arbete kring svenska för invandrare (sfi) också ska informera om skyldigheten att betala tolkavgift. Informationen om tolkavgiften ska dessutom ingå i samhällsorientering och andra introduktionsinsatser. Det innebär att kommunen behöver:

- ta fram begriplig information på flera språk,
- säkra att informationen är rättsligt korrekt och tillgänglig,
- uppdatera handlingsplaner och arbetssätt kring sfi samt
- utbilda personal.

Det bör tydliggöras hur detta ska finansieras och hur staten ska stödja kommunerna i informationsuppdraget.

Personuppgifter och sekretess

Avgiftssystemet förutsätter bedömningar som kan röra:

- folkbokföringstid,
- tolkbehov,

- undantag på grund av funktionsnedsättning,
- uppgifter om enskildas personliga förhållanden.

Utredningen föreslår också en ny sekretessbestämmelse för ärenden om tolkavgift. Det innebär nya krav på kommunens rutiner för dokumentation, sekretessprövning och informationshantering. Här efterfrågar Kalmar kommun tydligare stöd kring rättslig grund, registerfrågor, sekretessgränser och praktisk tillämpning.

Rättssäkerhet och tillämpning

Gränsdragning och olika tillämpning

Utredningen knyter avgiften till ärendehandläggning, inte till kommunens övriga faktiska handlande. Samtidigt är kommunal verksamhet ofta komplex: ett och samma möte kan innehålla både service, vägledning, stöd, information och formell handläggning. Detta skapar risk för:

- olika tolkningar mellan kommuner,
- rättsosäkerhet för den enskilde samt
- olika praxis mellan nämnder och verksamheter.

Den otydliga gränsdragningen riskerar att påverka rättssäkerheten både genom varierande myndighetsutövning och genom att enskilda får olika förutsättningar beroende på hur reglerna tolkas.

Risk för ökad anhörigtolkning

Om en avgift införs finns en uppenbar risk att invånare i större utsträckning försöker lösa språkstödet med anhöriga, trots att det kan vara olämpligt ur rättssäkerhets-, integritets- och barnrättsperspektiv. Utredningen förbjuder barn som tolk men lämnar anhörigtolkning i övrigt oreglerad, även om myndigheten kan avvisa olämpliga anhöriga.

Det kan skapa praktiska problem i kommunen, särskilt i möten som rör:

- ekonomiska frågor,
- känsliga personuppgifter,
- våld i nära relation,
- hedersrelaterad problematik,
- arbetsmarknadsinsatser,
- familje- och omsorgsfrågor.

Reformen riskerar att öka trycket på anhörigtolkning, vilket kan försämra kvalitet, självbestämmande och skyddet för utsatta personer. Om avgiften leder till ökad användning av anhöriga som språkligt stöd finns en risk att

barn även fortsättningsvis indirekt hamnar i en tolkande roll, trots det föreslagna förbudet.

Konsekvenser för invånare

Socialtjänst och hälso- och sjukvård bör fortsatt vara undantagna

Kalmar kommun delar utredningens bedömning att socialtjänst samt hälso- och sjukvård bör undantas från tolkavgift. Inom dessa verksamheter är tillgång till professionell tolk ofta en förutsättning för att den enskilde ska kunna förstå information, beskriva sin situation och tillvarata sina rättigheter.

Kommunen bedömer att en avgiftsbeläggning inom dessa områden skulle riskera att leda till att individer avstår från eller fördröjer kontakt med stöd- och vårdinsatser. Detta skulle kunna få negativa konsekvenser för rättssäkerhet, patientsäkerhet, kvalitet i utredningar och insatser samt för möjligheten att erbjuda vård och stöd på likvärdiga villkor.

Kalmar kommun ser därför positivt på att socialtjänst, hälso- och sjukvård samt tandvård föreslås undantas från avgiftssystemet.

Risk för minskad kontakt med kommunen

Utredningen säger uttryckligen att avgiften inte får vara så hög att människor avstår från stöd och insatser, men samtidigt är själva syftet att påverka beteenden. Avgiften kan därför leda till att vissa invånare väntar med eller undviker kontakt med kommunen i ärenden där de faktiskt behöver stöd, information eller beslut.

Det kan slå särskilt mot personer som:

- har svag etablering på arbetsmarknaden,
- har kort tid i utbildning,
- lever i utsatta familjesituationer,
- har begränsad läs- och skrivförmåga även på modersmålet.

Avgiften riskerar därför att motverka tidig kontakt, förebyggande arbete, självständighet och likvärdig tillgång till offentlig service.

Förtroende för myndigheter och samhällsintegration

För personer som nyligen har kommit till Sverige är tillgång till begriplig och korrekt kommunikation ofta en grundläggande förutsättning för att förstå sina rättigheter, skyldigheter och möjligheter till stöd. Möjligheten att kommunicera med hjälp av professionell tolk kan därför ha stor betydelse för förtroendet för offentliga verksamheter och för den fortsatta etableringen i samhället.

Kalmar kommun bedömer att en tolkavgift riskerar att skapa en ekonomisk tröskel som kan leda till att vissa individer väntar med eller avstår från att kontakta myndigheter. Det kan försvåra möjligheten att få information, vägledning och stöd i ett tidigt skede samt påverka tilliten till offentliga institutioner negativt. Ett långsiktigt arbete för integration och delaktighet förutsätter att kontakten med myndigheter upplevs som tillgänglig, begriplig och rättssäker.

Sociala konsekvenser

Utredningen lyfter själv att förslaget kan få konsekvenser för jämställdhet, integration och möjligheterna för enskilda att ta del av samhällets stöd och insatser. Samtidigt är det svårt att bedöma omfattningen av de effekter som förväntas uppstå, eftersom utredningen konstaterar att dessa inte har kunnat kvantifieras.

Avgiften riskerar att påverka olika grupper på olika sätt och kan få större konsekvenser för exempelvis kvinnor som under lång tid stått utanför arbetsmarknaden, personer med kort tid i utbildning samt personer i beroendeställning till familjemedlemmar. Det finns även en risk att vissa individer avstår från eller skjuter upp kontakter med myndigheter till följd av avgiften.

Kalmar kommun bedömer därför att det finns behov av en fördjupad analys av förslagets sociala konsekvenser, jämställdhetseffekter samt barnrätts- och integrationsperspektiv i den kommunala verksamheten. Dessa konsekvenser bör belysas ytterligare innan ett system med tolkavgifter införs. Kommunen bedömer även att det krävs ett tydligare underlag som visar att avgiften bidrar till förbättrad språkinläring och stärkt integration.

Samlad bedömning av förslagets integrationsnytta

Utredningen redovisar inte i tillräcklig utsträckning det underlag som visar att införandet av en tolkavgift leder till förbättrad språkinläring eller stärkt integration. Mot bakgrund av de administrativa, rättssäkerhetsmässiga och sociala risker som identifierats anser kommunen att nyttan av reformen inte har visats på ett tillräckligt tydligt sätt.

Förbud mot barntolkning

Positivt ställningstagande

Förbudet mot barntolkning ligger väl i linje med barnrättsperspektivet och Kalmar kommun har redan liknande interna principer kring att inte använda barn vid tolkning. Kommunen bedömer att förbud mot barntolkning stärker barns rättigheter och minskar risken för att barn ges ett ansvar som inte är förenligt med barnets bästa.

Implementering och behov av vägledning

Behov av nationell vägledning

Kalmar kommun ser behov av tydligare vägledning kring hur verksamheter ska agera i undantagssituationer, exempelvis vid akuta ärenden eller när professionell tolk inte kan tillhandahållas inom rimlig tid, samt av ett förtydligande av vad som avses med "uppgifter av enbart administrativ karaktär". Begreppet riskerar annars att ge upphov till olika tolkningar i kommunal verksamhet. Kalmar kommun efterfrågar därför nationella riktlinjer och stöd för en likvärdig tillämpning.



Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 52

Yttrande över remiss av betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)

Dnr KS 2026/0402

Handlingar

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse den 19 augusti 2026.

Yttrande.

Remiss.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 27 februari 2025 att tillkalla en särskild utredare för att se över vissa tolkfrågor. Översynen omfattar införandet av en tolkavgift och frågan om förbud för myndigheter att använda barn som tolk. I utredningens direktiv anges att det huvudsakliga syftet med översynen av vissa tolkfrågor är att det integrationspolitiska målet ska återspeglas i användandet av tolk.

Arbetsmarknadsdepartementet har remitterat betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23). Kalmar kommun har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet.

Utredningens uppdrag kan delas in i två av varandra oberoende delar, närmare bestämt uppdraget om tolkavgift och uppdraget om förbud mot att använda barn som tolk.

Kalmar kommun föreslås avstyrka förslaget om införande av tolkavgift eftersom den bedöms medföra betydande administrativa, ekonomiska och rättssäkerhetsmässiga konsekvenser samt risk för minskad kontakt med offentlig verksamhet för vissa grupper.

Kalmar kommun ser positivt på att socialtjänst, hälso- och sjukvård samt tandvård föreslås undantas från tolkavgift eftersom tillgång till professionell tolk inom dessa verksamheter är central för rättssäkerhet, patientsäkerhet och likvärdig tillgång till stöd, vård och omsorg.

Kalmar kommun föreslås i huvudsak tillstyrka förbud mot barntolkning men efterfrågar nationella riktlinjer, utbildningsinsatser och praktiskt stöd för en likvärdig tillämpning.

Kommunstyrelsens arbetsutskott**UTDRAG**

Sammanträdesdatum
2026-08-25

Ett förslag till yttrande har tagits fram av kommunledningskontoret.

Kommunstyrelsen beslutade den 2 juni 2026 att delegera till kommunstyrelsens arbetsutskott att under perioden 3 juni 2026 till kommunstyrelsens nästa sammanträde 8 september 2026 avge Kalmar kommuns yttrande över inkomna remisser.

Överläggning

Carolina Andersson, kommunledningskontoret, redovisar ärendet.

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott antar kommunledningskontorets förslag till yttrande som sitt och överlämnar det till Arbetsmarknadsdepartementet som Kalmar kommuns svar på betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23).

Avstår

Hanne Lindqvist (M) och Christopher Dywik (KD) avstår från att delta i beslutet.

Sekreterare

Anette Mellström

Justeras

Erik Ciardi
ordförande

Christopher Dywik